

Verot ja talous taantumän jälkeisessä Suomessa – millaisella politiikalla uuteen nousuun?

Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

SEURAAVA VEROUDISTUS

- VALTIOVARAINMINISTERIÖ ASETTI
VEROTUKSEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN

- ❖ Tähtäin on tulevassa vaalikaudessa: toimikausi ulottuu 31.12.2010 asti
- ❖ Lähtökohtia: väestön ikärakenteen muutos, tuottavuuskasvu ja osaaminen, ympäristö ja globalisaatio
- ❖ Tehtäviä:
 - muutokset tuottavuuden, työllisyyden ja yrittäjyyden kannalta
 - eri toimintojen toivottava ja kestävä verotus
 - verotuksen kannustavuus
 - yritys- ja pääomatuloverotus ml. järjestelmän kv. kilpailukyky

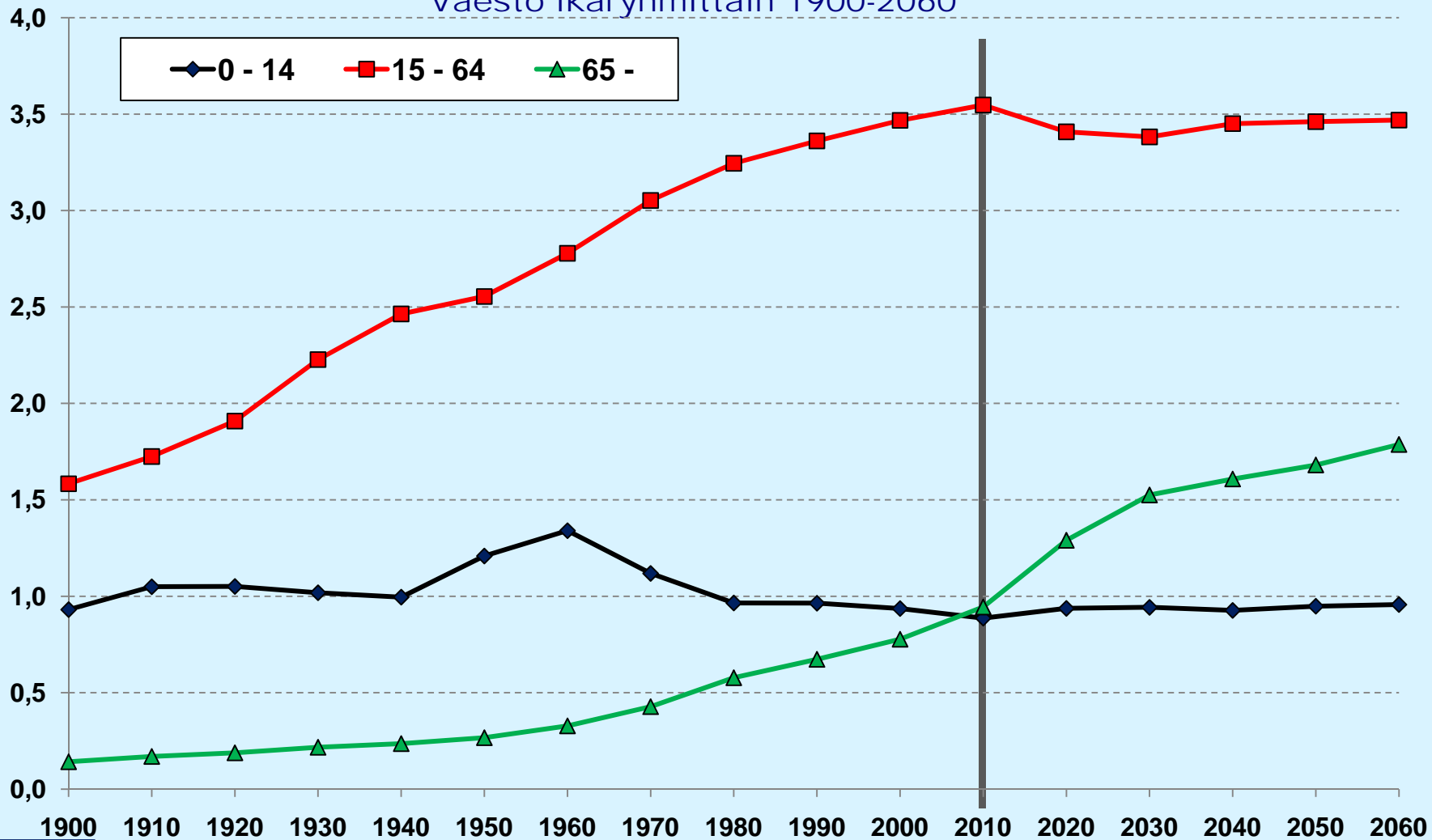
Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

SUOMEN VÄESTÖ IKÄÄNTYY

Väestö ikäryhmittäin 1900-2060

miljoonaa

Veronmaksajien

VERO
2010

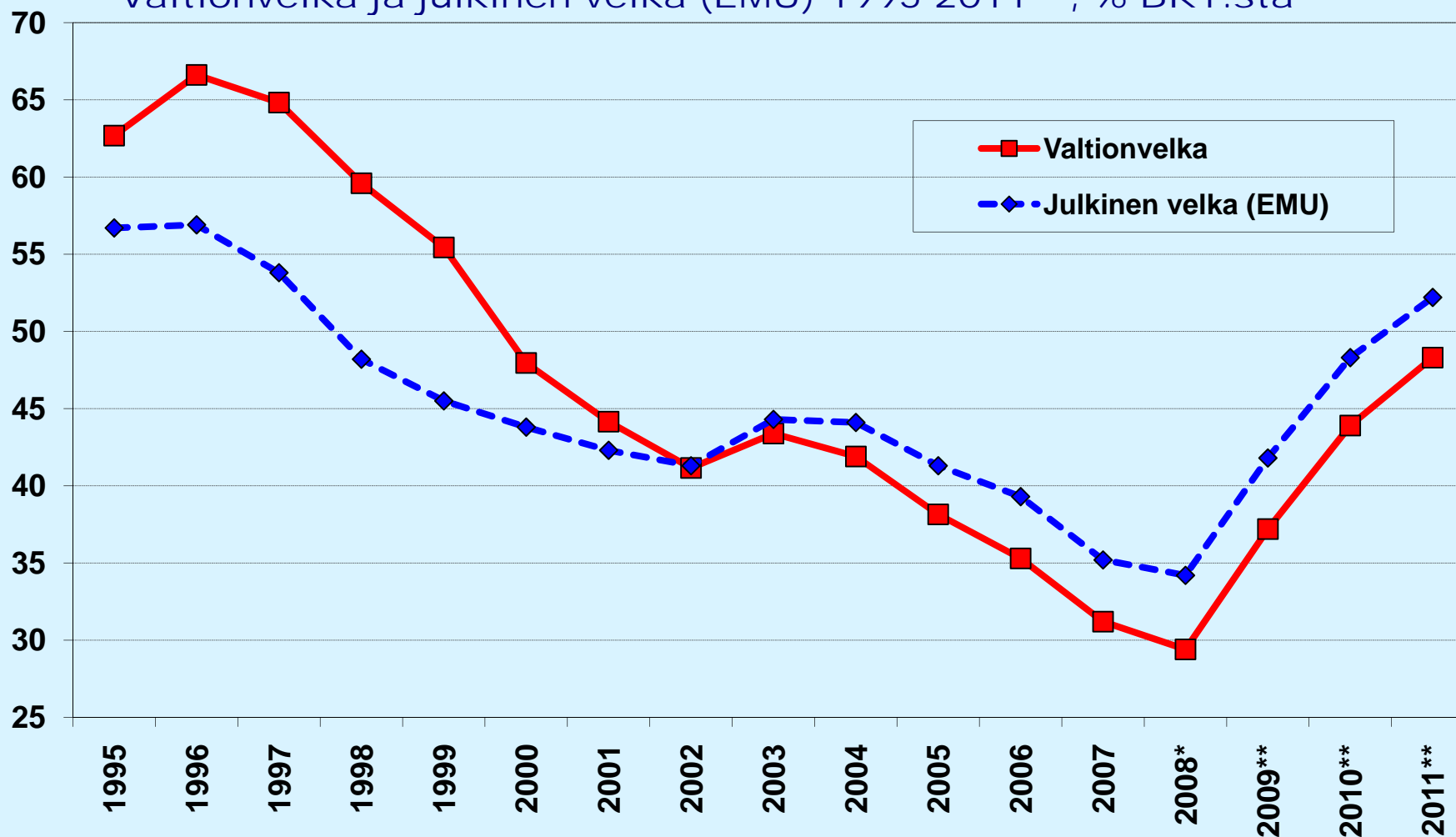
Lähde: Väestötilastot 2009; Tilastokeskus

Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

JULKISEN VELAN ALENEMINEN TAITTUI VELANOTOKSI

Valtionvelka ja julkinen velka (EMU) 1995-2011**, % BKT:sta

Lähteet: Tilastokeskus: VM Suhdannekatsaus 3/09

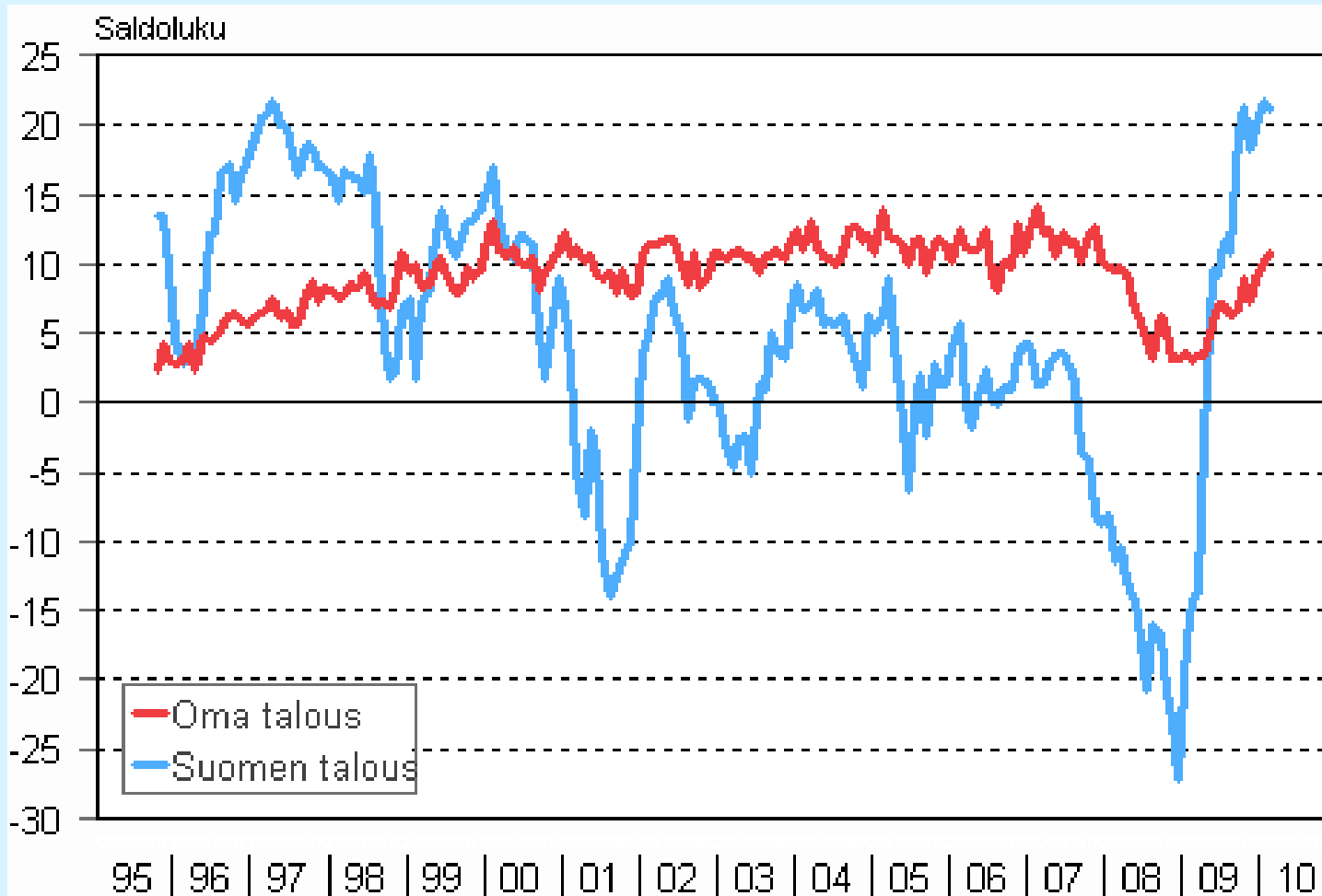

Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

KULUTTAJIEN USKO TULEVAISUUTEEN PALASI

Kuluttajien odotukset omasta ja Suomen taloudesta vuoden kuluttua 10/1995-2/2010; Tilastokeskus

Veronmaksajien

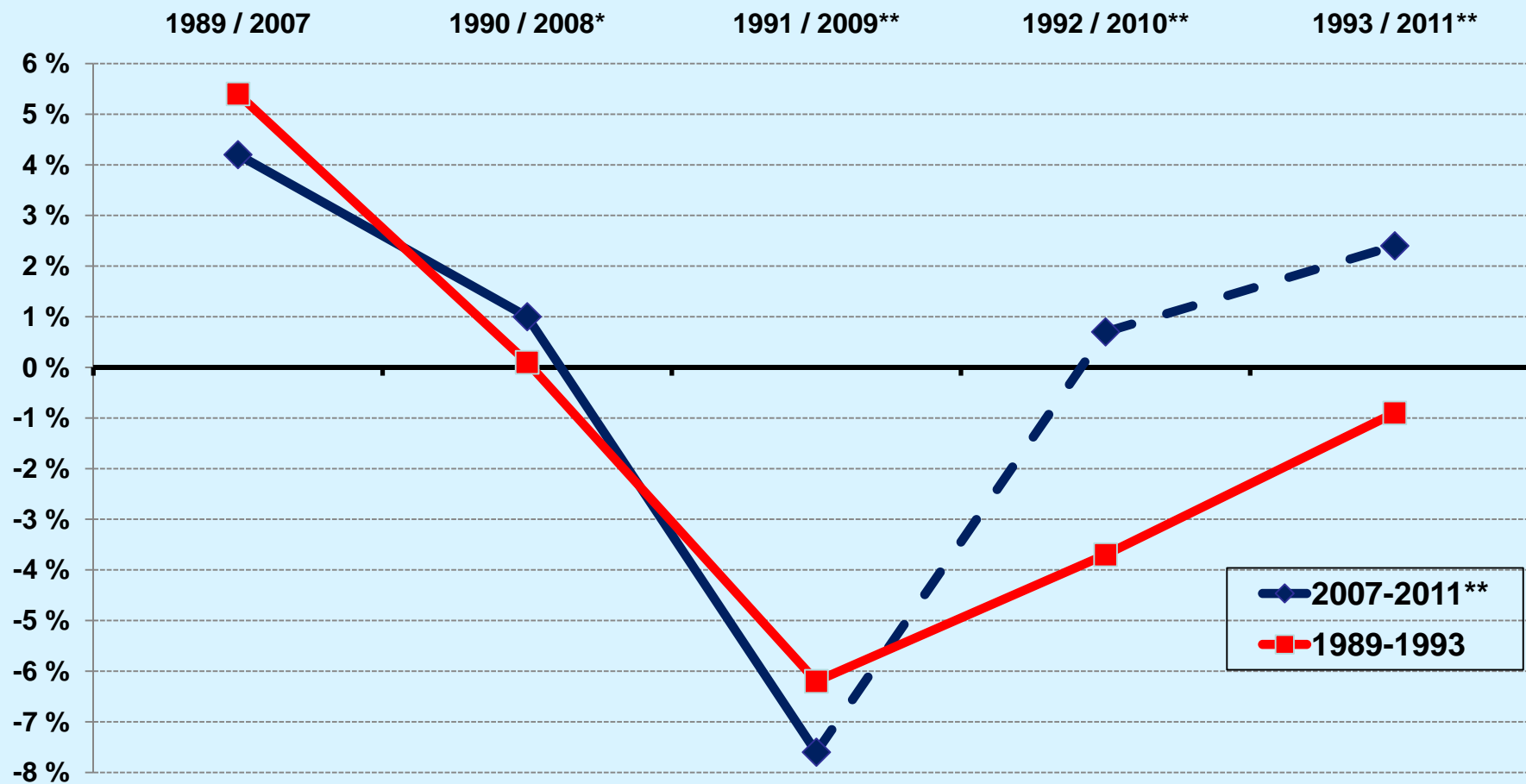
VERO
2010

Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

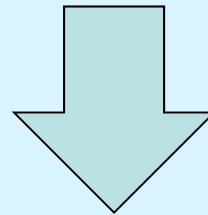
SUHDANNE: KUINKA ONNISTUU PALUU KASVU-URALLE?

BKT:n vuosimuutokset 1989-1993 ja 2007-2011**

Lähteet: 1989-1993 Tilastokeskus; 2007-2011 VM, Suhdannekatsoaus 3/09

Verotuksen rakenteellista uudistusta toteutetaan
ensi vaalikaudella haastavassa taloudellisessa
ja yhteiskunnallisessa ympäristössä

**Verouudistuksen pitää olla osa
ratkaisua, ei osa ongelmaa**

JULKISEN TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN TAANTUMAN JÄLKEEN

1) Rakenteelliset uudistukset

- työurien pidentäminen: yksi vuosi lisää keskimääräiseen työuraan = 2-3 miljardia euroa vahvempi julkinen talous

2) Tuottavuuden parantaminen

- eläköityminen kiihtyy kunnissa: palvelutuotantoon uusia ratkaisuja

3) Menojen kasvun hillintä

- menot tärkeysjärjestykseen: priorisointi ennen juustohöylää

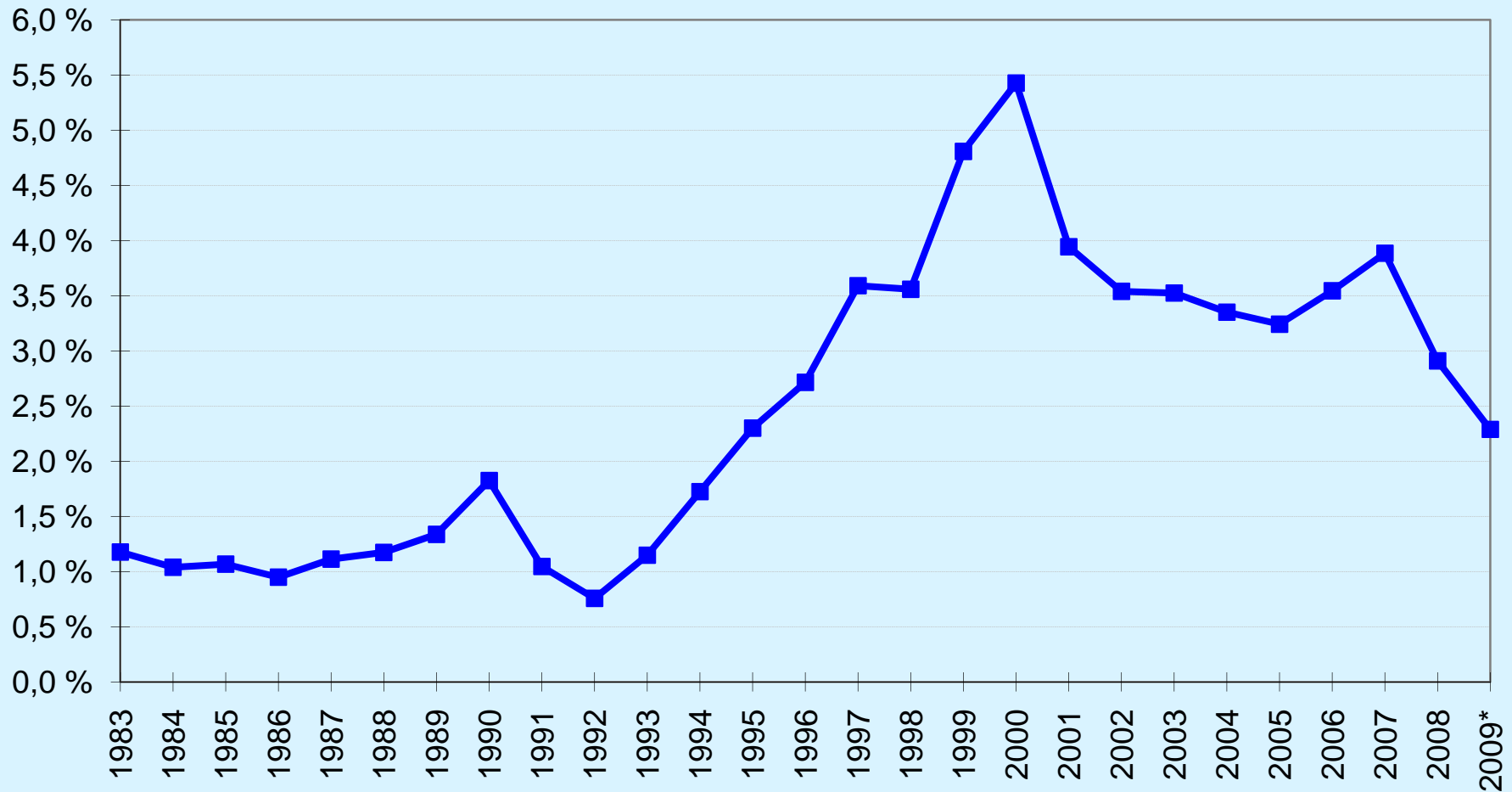
4) Verotuottojen lisääminen

- dynamiikkaa tarvitaan: verotuksen rakenneuudistuksella edistetään talouskasvua ja työllisyyttä - jotkut verot kiristyvät, toiset kevenevät
- talouskasvu lisää verotuottoa – verotuksen yleinen kiristäminen on se kaikkein viimeisin vaihtoehto

VEROTUKSEN RAKENNEUUDISTUKSEN YLEISIÄ SUUNTAVIIVOJA:

- ❖ Kokonaisuutena verotusta ei enää alenneta, yksittäiset verot kevenevät, toiset kiristyvät
- ❖ Kevenevälle puolelle tarjolla lähinnä ansiotulojen marginaaliverot ja yhteisöverokanta
- ❖ Pääomatulojen verotus (ml. osingot) mietitään huolellisesti
- ❖ Verotuksen painopistettä siirretään kulutuksen ja ympäristöhaittojen suuntaan – arvonlisävero ja valmisteverot nousussa
- ❖ Kiinteää ja laajaa veropohjaa haetaan
- ❖ Verotyöryhmä tekee pohjatyön – nykyinen ja seuraava hallitus linjaavat verotuksen rakenneuudistuksen

OSAKEYHTIÖILLE JA OSUUSKUNNILLE MAKSUUNPANNUT VEROT 1983-2009, % / BKT

Lähde: Tilastokeskus, Verohallinto, yhteisöverokertymä 2009/Kuntaliitto.

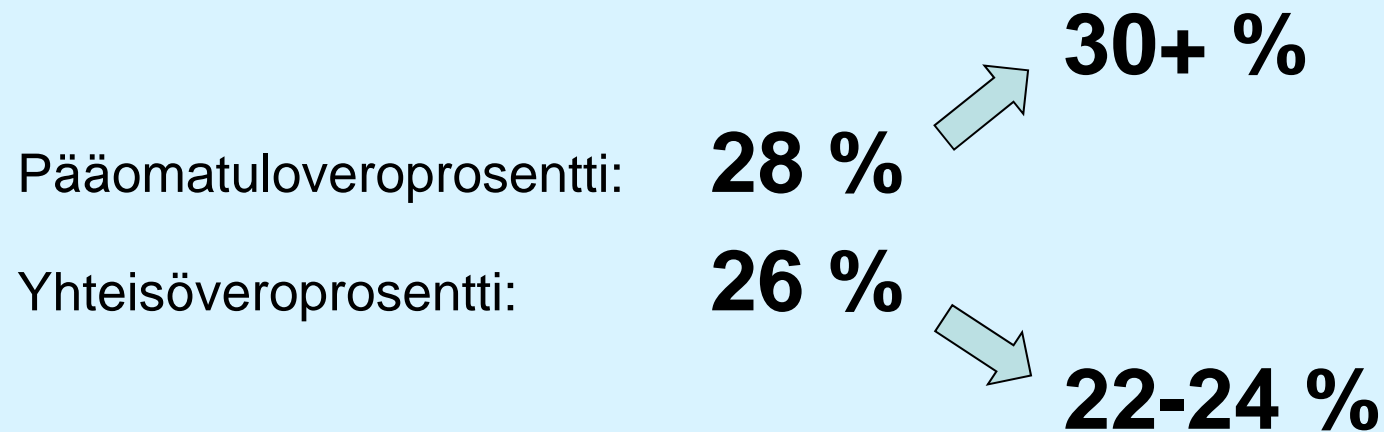

Teemu Lehtinen 10.3.2010

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

YRITYS- JA PÄÄOMATULOJEN VEROTUS

- Pääomatulojen verotukseen kohdistuu korotuspainetta (vrt. työn verotus, oikeudenmukaisuusnäkökohdat)
- Yhteisöverokannan alentaminen on monien ekonomistien ”suosikkikevennys”, kun halutaan edistää talouskasvua ja kilpailukykyä
- Osinkoverotusta uudistettaessa lähtökohtana yritysten vahvat taseet: jaetun voiton kaksinkertaista verotusta huojennetaan edelleen
- Pääomatulojen ja yhteisöjen verokantojen ero kasvaa:

OSINKOJEN VEROTUS (1):

OSINKOVERO ON VAIKEAA KAIKKIALLA

- Ei ole olemassa ”tyypillistä” osinkoverotusta: maailmalla on erittäin kirjavia ratkaisuja yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä alkaen (Iso-Britannia)
- Usein on päädytty esittämään kahdenkertaisen osinkoverotuksen huojentamista nk. ”normaalituoton” osalta
 - ACE –mallit (allowance for corporate equity) ovat ekonomistien erityisessä suosiossa: tavallisesti yrityksen tuloverotuksessa omalle pääomalle lasketun ”normaalituoton” (riskitön korko) perusteella laskettava vähennys
 - esim. Mirrlees Review on ilmeisesti päätymässä suosittamaan ACE -mallia (Blundell 2010)
 - Belgiassa otettiin käyttöön ACE; Norjassa päädyttiin puolestaan normaalituoton verotuksen huojentamiseen osingon saajan päässä
- Kansainväliset mallit eivät ole sellaisenaan käyttökelpoisia Suomessa
 - esim. Norjan malli on työläs ja hankala hallinnolle ja omistajille; Belgian mallissa ongelmana on veropohjan merkittävä rapautuminen

OSINKOJEN VEROTUS (2): NYKYJÄRJESTELMÄÄ ON SYYTÄ MUOKATA

- Listaamattomien yritysten nykyisellä osinkoverotuksella on ollut runsaasti myönteisiä vaikutuksia:
 - purkanut osaltaan jaetun voiton kahdenkertaista verotusta
 - parantanut eri sijoitus- ja rahoitusmuotojen välistä neutraalisuutta
 - kannustanut ”taantumasietoiisiin” vahvoihin taseisiin
- Ei tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantaisivat luottamuksen ja johtaisivat takaisin velkavetoiseen yritysrahoitukseen => siirtyminen ”klassiseen” kaksinkertaiseen osinkoverotukseen ei tule kyseeseen
- Mutta, nykyjärjestelmässä on kiistatta ongelmia eli sitä on joka tapauksessa tarpeen korjata verouudistuksen yhteydessä:
 - 9% on korkea tuotto prosentiksi (vrt. nk. ”normaalituotto” = riskitön korko)
 - 90.000 euroa on keinotekoinen kasvukynnys
 - yhtiön osinkona jakama voitto tulee nyt yhteensä (yhtiö + saaja) verotetuksi kevyemmin (26%), kuin saajan muut pääomatulot (28%)

OSINKOJEN VEROTUS (3): NORMAALITUOTTO POHJAKSI

- Jaetun voiton kahdenkertaisen verotuksen huojentaminen kannattaa Suomessa toteuttaa edelleen osingon saajan verotuksessa (ei yhtiön)
- Huojennus kaikille listaamattomista yhtiöistä osinkoja saaville
- Yrityksen oma pääoma (=nettovarallisuus) on toimiva pohja osinkojen kahdenkertaisen verotuksen huojentamiselle myös jatkossa
 - ”Normaalituotolle” (= riskitön korko) kohdistuisi yhteensä (yhtiö+osakas) enintään pääomatulojen verokannan mukainen vero
 - Esimerkiksi: jos yhteisöverokanta 22% ja pääomatuloverokanta 30%, niin 35% osingosta olisi veronalaista pääomatuloa:
 - ➔ Jaetun voiton vero yhteensä (yhtiö+osakas):
 $0,22 + (1 - 0,22) \times 0,35 \times 0,30 = 30,19\%$
- Lisäksi vähäiset osinkotulot (esim. 1000 €) voitaisiin vapauttaa kokonaan verosta (tämä koskisi myös listattujen yhtiöiden osinkoja)

OSINKOJEN VEROTUS (4):

OSINKOVERO NORMAALITUOTTOMALLISSA

- verokannat: yhtiö 22%, pääomatulo 30%; osingosta 35% veronalaista tuloa

**osingon saaja
maksaa**

8,19%

yhtiö maksaa

22,00%

30,19%

ANSIOTULOJEN VEROTUS

- Ansiotulojen verotusta yleisesti keventämällä:
 - kannustetaan työntekoa, ahkeruutta, yrittämistä, osaamisen kartuttamista, tuottavuuden lisäämistä ja uralla etenemistä
 - kohennetaan Suomen kilpailukykyä globaaleilla työmarkkinoilla
 - pienennetään haitallista verokantaeroa pääomatulojen kanssa
- Ansiotulojen verotuksen rakenteellinen keventäminen on em. syistä perusteltua toteuttaa kaikilla tulotasoilla – marginaaliveroja on alennettava kautta linjan
- Pienituloisten osalta kevennys toteutetaan lisäksi korottamalla työtulovähennystä
 - verotulomenetykset kompensoidaan täysimääräisesti kunnille esim. verotulojen täydennysmallilla

ARVONLISÄVEROTUS

- Verotuksen painopistettä on syytä siirtää ansiotuloista kulutuksen suuntaan:
 - kulutus on kansainvälisesti vähän liikkuva ja siten varsinkin tulevaisuudessa turvallisempi verotuksen pohja kuin tulot
 - arvonlisävero on laajapohjainen ja kansainvälisesti harmonisoitu
 - verotuksen rakenneuudistus, jossa työn verotusta kevennetään ja yleisiä kulutusveroja korotetaan, parantaa työllisyyttä ja talouskasvua (mm. Suomen Pankki, ETLA, Boeters et al.)
- Yleinen arvonlisäverokanta voitaisiin korottaa 25%:iin
 - sama kuin muissa pohjoismaissa (Ruotsi, Norja, Tanska)
- Pienituloisten ja eläkeläisten tulonsiirtoihin kompensoivat korotukset
 - kuluttajahintaindeksiin sidotut tason tarkistukset korvaavat hintojen nousun tulonsiirtojen saajille
 - ansiotulojen verotuksen samanaikainen kevennys varmistaa palkkojen ostovoiman myös maltillisten palkankorotusten oloissa

Veropolitiikassa jatkuvat haastavat ajat

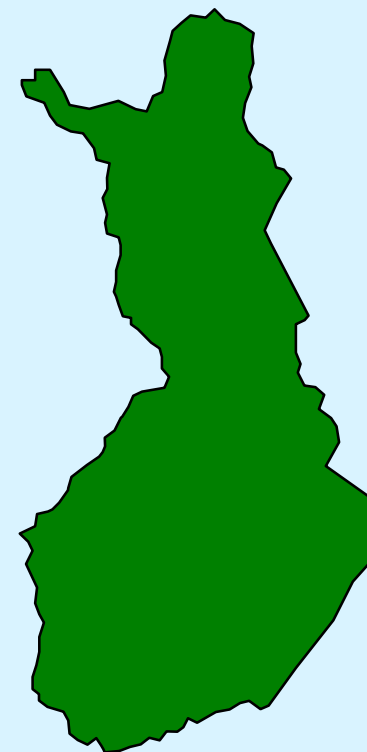
OLENNAINEN KYSYMYS: ONKO SUOMESSA KANNATTAVAA TEHDÄ JA TEETTÄÄ TYÖTÄ?

Yhtäältä:

- Kilpailu osaavista työntekijöistä ja heidän palkkaavista yrityksistä on jatkuvaa ja Suomi on avoin talous
- Työvoimapula palaa taantumien jälkeen ja suurten ikäluokkien siirryttyä eläkkeelle – mistä työlle tekijät jatkossa?

Toisaalta:

- Työllisyyden edistäminen ja ostovoiman hallittuun lisäämiseen nojaava talouskasvu ovat tavoiteltavia myös muista puhtaasti kotoisista syistä

**Veropolitiikassa tämä tarkoittaa valintoja työn puolesta
– yhä ”haittaverotasoinen” ansiotulojen verotus
on verojärjestelmämme pahin rakenneongelma**